D·N
28/9 1952

Debatten i regeringsfrågan

Inom en stor del av pressen avvisar man tanken att diskutera regeringsfrågan — för att omedelbart därefter komma med ett inlägg i den. Attityden avspeglar den allmänna osäkerheten, bristen på direktiv från partiernas sida och det trots allt oräkneliga behovet att säga något om det problem vars aktualitet inte kan bestridas.

Uttalandena i bondeförbundets och socialdemokratins press bekräftar alltigenom den karaktäristik av läget som gavs häromdagen. Man skall hålla ihop tills vidare, den saken är klar. Hur löjligt skulle det inte se ut om de båda partier som för en vecka sedan med tårar i ögonen tackade varann för allt vackert och gott under den ettåriga förbindelsen nu skulle tala om för menigheten att den hela var ett misstag. Men det är en dämpad, för att inte säga spelad glädje som efter valdagen förevisas. Och i det matta bedyrandet av troheten blandar sig oroliga reflexioner om hur man grövst skall kunna utnyttja den tills vidare bundna partnern. Bondeförbundresonemangen i den vägen är uppriskande i sin omedvetna cynism. Bondeförbundet har "åter trätt i förgrunden i svensk politik", så skriver det ledande organet; man tröstar sig över nederlaget med tanken att partiet har blivit tungan på vågen, att det är möjligt att trycka än hårdare på socialdemokratin. "Om bondeförbundet skall fortsätta regeringssamarbetet bör man alltså", skriver en annan tidning i samma anda, "kunna utgå från att dess representanter genom en fast hållning kan vinna ökat gehör för sina önskemål." Alltså: pressa på ytterligare med krav på större subventioner, nya grispremier, högre livsmedelspriser; av de båda försvagade kamraterna skall den värst ändgångne tvingas den andre att betala samarbetet ännu drygare.

Men någon riktig förståelse för dessa synpunkter möter man inte hos socialdemokratin. Där frågar man sig tvärtom: Har inte bondeförbundet redan varit för dyrt i driften, är inte socialdemokratins nederlag beroende på att den försummat konsumenterna för att vinna en tillfällig vänskap hos storbönderna? Kanske kan det sägas, påminner Aftontidningen blygt, att regeringen "inte tagit i tillräckligt kraftigt för att stoppa prisstegringarna" och "att regeringssamverkan med bondeförbundet bland stora löntagargrupper setts med en viss misstro". Hela tidningens resonemang är hypotetiskt; den vågar inte säga ifrån; den bara relaterar vad folk "kunnat kan säga. Meningen är i alla fall klar; det är inte någon glad offervilja som möter bondeförbundets skärpta anspråk.

Regeringen kommer alltså att fortsätta, det är säkert. Lika säkert är att båda parterna med ilver tänker på den dag då man anständigtvis kan bryta förbindelsen. Att alldeles regera sönder sig vill man dock inte.

Vilka alternativ finns? Socialdemokratin vill inte regera i minoritet, påstås det — men intet annat parti är skyldigt att regera på en minoritet av riksdagen. På vissa håll säga rent av att oppositionen, högern och folkpartiet, skulle nödgas ta regeringsansvaret — det är rena stolligheten, inte bara för att högern och folkpartiet representerar skilda linjer, utan helt enkelt därför att en regering med majoritet inte rimligen kan stjälpa över styret på minoriteten. Då koalitionen brister tror väl ingen att det skamfilade bondeförbundet skall kunna ingå förbund med de båda partier som det nyss bekämpat och av vilka det nyss besegrats. Inte heller tror väl någon att folkpartiet skall tråda till som socialdemokratins allierade då bondeförbundet i samma situation förbrukats. Folkpartiet har ingen anledning att ensamt bilda regering och än en gång pröva det system med hoppande majoriteter som för tjugu år sedan diskrediterades under Ekmans ministärer.

Mot det i dagens läge och framför allt på lång sikt framställda förslaget om samregering, om en i princip permanent samlingsregering, reses främst invändningar av den art som tyder på oklar ovilja snarare än reflekterad kritik. Det talas särskilt om att tankeet psykologiskt inte är möjligt att genomföra. Sannolikt menar man framför allt att den konservativa riksdagen ryggar tillbaka. Men att en stark folkmajoritet av alla partier önskar den lösningen borde kunna förmå riksdagsmännen och partiledningarna att göra försöket. Självfallet är att en sådan regerings första uppgift borde vara införande av folkomröstning i nya och vidgade former. Den gamla parlamentariska ordningen duger inte nu; man kan inte heller vänta en återgång till det läge som gjort den funktionsduglig.

Sovjet och USA-ambassadören

När dåvarande ambassadören George Kennan på hösten 1946 återvände från Moskva till Washington blev han — har han själv berättat — irriterad över de klagovisor som många av hans vänner uppstämde med anledning av de försämrade förbindelserna mellan Sovjet och USA. Det var här fråga om hoppfulla liberaler, som räknat på fortsatt samarbete mellan öst och väst och vilkas besvikelse nu inte kände några gränser. Den tidigare optimismen hade förbytts i den svartaste pessimism; många ansåg att eftersom Sovjet visade prov på en så genuint dålig viljа var ett nytt krig oundvikligt.

Kennan avfärdade detta resonemang som alltigenom orealistiskt. Själv hade han — i varje fall enligt egen uppgift — aldrig hyst några illusioner om Sovjet, utan insett att en regim vars inrikespolitik karaktäriserades av en maktlystnad och misstänksamhet utan gräns omöjligt kunde väntas visa några hänsyn på det internationella planet. Men därav följde ingalunda att det nödvändigtvis behövde komma till någon väpnad konflikt. Allt tålade enligt Kennan för att Moskva sökte vidga sitt välde genom i första hand politisk undermining, medan de militära maktmedlen indirekt utövade sitt tryck utan att några skott behövde lossa. Från dessa utgångspunkter blev Kennan hösten 1947 övertygad om att kommunisterna inom en nära framtid skulle överta makten i Tjeckoslovakien. Men han drog också upp riktlinjerna för en amerikansk politik gentemot Sovjet som blivit känd under slagordet "tillbakahållandets politik" och som i praktiken kommit till uttryck i Trumandoktrinen, Marshallplanen och Atlantpakten.

Samtidigt som Kennan var övertygad om den ryska politikens aggressiva karaktär var det tydligt att han på längre sikt inte hara kalkylerade med möjligheten av en vändning till det bättre, utan också ansåg att den amerikanska politiken i detta sammanhang hade en uppgift att fylla. I en artikel, "America and the Russian Future", i tidskriften Foreign Affairs förra året förklarade han att varje försök av USA att direkt påverka Sovjets politik var en "toviveaktig procedur", som kunde befaras vålla missförstånd och indignation. Men, tillade han, detta behövde inte utesluta en amerikansk insats för att skingra det ryska mörkret. "Ingen järnridå skulle kunna hindra den nyheten att tränga igenom att Amerika kastat av sig oenigheten, förvirringen och trivlet... och beslutat sig för att lösa sina uppgifter i entusiasmens och målmedvetenhetens tecken", så lydde artikelns slutord. Med den övertygelsen kom Kennan i vårras som amerikansk ambassadör till Moskva.

Det dröjde inte länge förrän bestämda uppgifter cirkulerade om att Kennan hade blivit pinsamt berörd av mottagandet i Sovjet. Han hade i om möjligt ännu högre grad än andra diplomater stött på en mur av kompakt fientlighet och blivit utfrusen ur umgängeslivet på ett sätt som uteslöt varje verklig kontakt. När det gällde inställningen till USA hade han överallt mötts av hatets och okunnighetens mörker, ett mörker som på inga villkor lät sig skingras.

Uppgiften om att Kennan funnit förhållandena i Moskva förmedrande och hopplösa bekräftades i den intervju han för ett par dagar sedan gav några tyska journalister under en resa från Moskva till London. Vad den amerikanske ambassadören hade att säga om sina olidliga arbetsförhållanden var i och för sig knappast uppseendeväckande; mot bakgrunden av hans tidigare tro att sanningen skulle kunna sippra igenom järnridån vittnade det emellertid om besvikelse och bitterhet. I Moskva har man inte försummat tillfället att driva fram en försämring av förbindelserna med USA; i en artikel i Pravda har Kennan anklagats för att ha "åsidosatt diplomatins elementära regler". Det anses möjligt att man från rysk sida kommer att begära USA-ambassadörens återkallande; utrikesminister Acheson har emellertid redan förklarat att han funnit den ryska kritiken "helt oberättigad", samtidigt som han betecknat Kennans uttalanden som "mycket ansade".

Det behöver inte sägas att vad som nu skett saknar varje betydelse när det gäller den "tillbakahållandets politik" som brukar kombineras med namnet Kennan. På en punkt torde den amerikanske Rysslandskännaren dock i viss mån ha fått revidera sin uppfattning: samtidigt som världen fått en ny påminnelse om hur man i Moskva är fast besluten att hindra varje tillstymmelse till verklig kontakt mellan Sovjet och Västerlandet.

Nu har stockholmarna fördärvat spelet igen

för oss, yttrade en socialdemokrat häromdagen. Vi har våra problembarn bland partivänerna i huvudstaden, sade han — "det tycks aldrig bli någon ordning med dem". Den bekymrade socialdemokraten tänkte på Z. Höglund och nu dennes lärjunge och efterträdare, Mehr, som bara fäktar och hojtar och lovar att oppositionen i stadsfullmäktige — som tycks känna sig så mycket duktigare än socialdemokraterna i riksdagen och på andra orter i landet — kommer att gå på precis som hittills, till och med överträffa sig själv i fråga om attacker mot den fördärvlige Bergvall och hans anhang. Ja, de kan ju fortsätta sin operation "Storkäft", dessa härförstörare. Folkpartiet har ingen anledning att beklaga sitt öde om motståndarna är så angelägna att inprränta hos huvudstadens befolkning att socialdemokratisk politik måste se ut just så där: ovederhäftig, uppblåst, självvömkande och samarbetsfientlig — en karikatyr av den medborgaranda som gör det möjligt för de demokratiska partierna på många håll i landet att se till det väsentliga och gemensamt hävda allmänna intressen.

PRESSGRANNAR

Den tiden när man kunde skrämma Sveriges arbetare med folkpartiet — den tiden är förbi, det vinar en deltajanalys av årets valaffror. Blekinge Läns Tidning (fp) kommer med bidrag från bygderåvisen efter att först ha fastställt några allmänna drag i valbilden:

Den främsta förklaringen till folkpartiets frammarsch är uppenbarligen att en övergång från socialdemokratisk håll till folkpartiet ägt rum. De arbetare, som icke längre ansett sig kunna rösta med socialdemokraterna, har stått i valet mellan att ge sitt stöd åt folkpartiet eller att helt enkelt stanna hemma. För kommunisterna har frågan varit: socialdemokraterna eller soffltocker. Att en och annan kommunist gett sin röst åt högern eller folkpartiet torde också kunna antagas. Det väsentligaste inslaget i bilden är dock, att högern fått sitt största väntilskott från f. d. bondeförbundare och folkpartiet sitt från f. d. socialdemokrater. En betydande del av förstagångsväljare från arbetarklassen torde också ha röstat med folkpartiet.

Sedan de slutgiltiga valeffrorna systematiskt penetrerats torde med säkerhet de 34 procent, som förut betecknade arbetarstommen av det folkpartiets röstetal, ha ökats med en eller annan procent.

På socialdemokratiskt håll vill man helst tro att partiets tillbakagång helt beror på att väljarna stannat hemma. Atskilligt tyder dock på att denna förklaring icke är tillräcklig. Bevis kan hittas på mycket nära håll:

Vi har dem inte minst här i Blekinge. Det vinar sig, att folkpartiets vackra frammarsch i vårt län fått ett skett i de utpräglade arbetardistrikten. Sålunda ökade folkpartiet i Olofström med 34 procent och i Kallinge med 89 procent, eller uttryckt i reella tal: folkpartiet Ökade i Olofström med 60 röster medan socialdemokraterna förlorade 82 och i Kallinge med 152 röster medan socialdemokraterna förlust uppgick till 92. Folkpartiets kraftiga frammarsch i Karlskrona — 1.139 röster mot 1948 om även Tjurkö och Aspö inräknats — måste också ha berott på att många arbetare föredrog att rösta med folkpartiet. De 1.094 förlorade socialdemokratiska rösterna har ingalunda varit hemmasittare i annat än relativt ringa utsträckning. Den starka ökningen för folkpartiet i stadens närhet, Rödeby 15,1 procent, Lyckeby 6 procent, Hasslö 25 procent, torde kunna förklaras på samma sätt. Det är arbetare — främst varvsarbetare — som förändrat ett ge sin röst åt folkpartiet.

Det politiska arbete, som folkpartiet nedlägger i riksdagen och i kommunerna, har lärt väljarna förstå att de häftiga attackerna mot ber Ohlins parti saknat grund.

Forsätter den socialdemokratiska agitationen med desperata försök att framställa de liberala som om de förbrytande hett andra strävanden än de gör i verklighet — i Stockholm har ju utlinoets en intensifierad kampanj i den stilen — så kommer misstroendet mot upphovsmännen till dessa mytbildning att öka ytterligare, inte minst bland fackföreningsfolket. Man ser med egna ögon, hårer sig till fakta, och de talar ett annat språk.

Kommunisternas röstsiffra är attmärkningsvärt låg efter allt som hänt inom och kring det fjärrstyrda partiet, det tycker också Östergötlands Folkblad (s). En del kommunistledares undanflyktter har inte kunnat dölja att spionerier ägde betydande repliepunkter inom organisationen och att man mycket högt uppmåst ha haft kännedom om den hemliga trafiken. Och vad angår inställningen till de ryska våldsdåden kan ingen gärna ha gömt hur man genast gjorde gällande att några bevis för riktigheten i svenska uppgifter inte kunnat presteras:

Aldrig tidigare har emellertid det svenska kommunistpartiet blivit så klart avslöjat skaon redskap för ryska intressen som under innevarande år. Men likväl rörtade inte mindre än 165.000 svenska medborgare på det rystyrda kommunistpartiet i lakttagelsen är ytterligt nedslående.

Många, och man får vil ta för givet de flesta, har väl lättsinnigt lätit sin röstning bestämmas av den ohämdiga hatten att under alla förhållanden demonstrera missnöje med mart sagt allt som anses prägelat av större eller mindre moderation och som till all olycka uppbära av folk, som "kommit upp sig" mer eller mindre i samhällsarbetet. Denna primitiva inställning kan tydligen leda till lite av varje... Säkrar man emellertid bort de i alla läger principiellt och i allmänhet ohjälpligt kverulerande elementen, som till varje pris måste demonstrera sitt mer eller mindre befogade missnöje, kvarstår tydligen under alla förhållanden en inte rimma lag der av folk, som förvisso är berättigad att göra vad som helst som anbefalls av den strängse bedömaren av vanden i öster.

Och att detta är en högst allvarlig förteelse kan ingen ansvarskännande medborgare bortse ifrån. Här ställs vi inffie en risk som i både ögonoch krigtid är av utomordentligt allvarlig karaktär:

Det gäller nu därför mer än någonsin för alla demokratiska krafter, att både genom upplysning och genom förnuftigt planlagd politik trycka undan marken för de samvetslost opererande marodörerna.

Från något håll — det var vinst Göteborg — har det gissats att spionmalen fatt spela alltför stor roll i propagandan mot kommunisterna. Det stämmer inte med valresultaten i olika delar av riket. Antagligen har kampanjen mot spionpartiet varit minst från och intensiv i Göteborg, men där stod ej partiet bäst jämfört med andra kommunistiska högborgar. I Norrbotten däremot användes materialet från Rebompropcessen i exceptionell utsträckning i upplysningsarbetet — i betraktande av de lokala omständigheterna blev resultatet högst aktningsvärt. Och en mera ingående analys, varvid förskjutningarna i olika byar och distrikt ställs i förhållande till upplys-

DAGENS NYHETER
TEGELBRACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
för riksanslut: 22 40 20
Telegramadress: Dagnyheter
Postgiro: 1416 (för annonser)
nummer: 1417 (för prenumeration)

Chefredaktör: Herbert Tingsten
(Träffas säkrast kl. 13.30—14.30)
Politisk huvudredaktör: Leif Ahlberg
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Sten Hedmon
Dagens Nyheters Aktiebolag: Verkst. direktör: Helge Hedborg

PRENUMERATIONSPRISER
A - Stockholmsupplagan
Ser-ähms Övriga tidningsområde landet
Månad ..... kr. 6.— kr. 5.75
Kvartal .... „ 17.50 „ 16.75
Halvår ..... „ 34.50 „ 33.—

ANNONSPRISLISTA
daterad 1/7 1952 tillämpas hädanefter
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1952.

ningsarbetet — även i Norrbotten har det varit effektivare i somliga trakter, svagare i andra —, förstärkter intrycket att just denna åskådningsderivining haft mycket stor betydelse.

Att skjuta över regeringsansvaret på de båda oppositionspartierna kan inte komma i fråga, säger Handelstidningen (fp) — för övrigt har varken Bertil Ohlin eller Jarl Hjalmarson presenterat sig som politiska självmordskandidater:

Det enda tänkbara alternativet till koalitionen vore en rent socialdemokratisk regering, alltså en återgång till läget före den 1 oktober 1951. Med hänsyn till det kyliga förhållande som uppstått mellan bondeförbundet å ena sidan, högern och folkpartiet å den andra, skulle en sådan regering utan tvivel kunna hanka sig fram, även om den icke kunde räkna mer än en vacklande majoritet i andra kammaren, och i de gemensamma voteringarna.

Även detta alternativ måste emellertid uteslutas. Statsminister Erlander har så länge och så ofta talat om nödvändigheten av en "stark" regering att han icke utan att hamna i uppenbara självmotsägelser nu kan avstå från bondeförbundets tjänster. Hr Hedlunds rösteserfrihet är ännu mindre, han har ju på ett tidigt stadium uppfyst allt landet om sin avsikt att fortsätta de regerande värven oavsett valutgången.

Den elegante och trivsamma hemmiljön i Margaretaskolans festvåningar — både vid Normalmsterg 1 och Drottninggatan 69 — har nu accenturerats ytterligare genom de nya förnämliga Wiltonmattorna, som på ett lyckligt sätt förenar elegans med extra hög kvalitet och slitstyrka. "Stora A", sade Margaretaskolan om detta nya tillskott från sin mångårige mattleverantör Ringström & Khan, specialisten på leveranser under ansvar till hotell och restauranger.

Sveriges största specialaffär för mattor
RINGSTRÖM & KHAN
SVEAVÄGEN 32 VID CENTRUM Tel. 23 11 55

Det kommande modet redan nu...

SVH kan redan nu visa Er det kommande herrmodet, i nya färger och med nytt snitt, ett mode som säkert kommer att tilltala Er, som har sinne för manlig elegans.

Med flyg från England har vi i dagarna fått en sändning nya tyger i underbart skimrande tvåfärgsskiftningar i diskret mönster. Det är något helt nytt!

Måttbeställ
Vi kan nu erbjuda Er en måttbeställd kostym i något av dessa tyger. "Wings", som modellen heter, har en ny linje på slagen och påtäckande fickor med lock. Axellinjen är lägre och ärmarna försedda med slag. Byxorna i vår nya modell "Jerks" är smala med snedfickor och ställbar midja. Välkommen in och välj ut ett tyg som Ni gillar. Priset är synnerligen tilltalande!

Ett fördelaktigt erbjudande till kr.
259:-

Svenska Varuhuset
"Från topp till tå hos SVH"
VASAGATAN 40 • ST. NYGATAN 37

tillfällig utförsäljning av skinnkläder
MÅNDAG TISDAG ONSDAG TORSDAG
Endast 4 dagar
i HSB-salen
Fleminggatan 39
öppet 8.30-18
FINA FYND och stor sortering kännetecknar som alltid vår realisation! Plaggen äro av hög kvalitet och senaste modeller.

Här några prisexempel:
Herr
Lumber m. pälskr. .. fr. 109.—
Kavajer i getnappa fr. 129.—
fårnappa ..... fr. 119.—
Materaccker långa .. fr. 139.—
Moccajacker ..... fr. 129.—
Pöjkjacker ..... fr. 59.—
Dam
Moccajacker naturf. fr. 79.—
I andra färger ..... fr. 119.—
Jacker i nappa .... fr. 119.—

ända till 50% prisnedsättning

Plagg undanhållas mot handpenning

dessutom realiseras
VELVETINJACKOR
Goss- och Flick-, alla åldrar fr. 29.—
DAMVÄSKOR
Handväskor i kalv-, ox- och svinläder i kuvert-, bygel- och exeleramodeller från 4.50
Aftonväskor i siden fr. 4.50
Shoppingväskor .. fr. 8.—
Stickväska 3.75
PORTFÖLJER
Stort urval ..... fr. 26.—
Plånböcker ..... fr. 3.50
HANDSKAR
med och utan foder dam fr. 9.75, herr 11.50

NOREN - FORSSELL & CO. A. B.
Stockholms största specialaffär i skinnkläder
Tillfällig försäljning i HSB-hallen
FLEMINGGATAN 39

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.